

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการเรียนแบบนำตนเองที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองและวิธีการเรียนแบบปกติ 2. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการเรียนแบบนำตนเองในการอ่านจับใจความ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 2 ห้องเรียน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม โดยสุ่มจับสลากได้ ม. 2/1 มีนักเรียนจำนวน 40 คน เป็นกลุ่มทดลองการอ่านจับใจความด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 มีนักเรียนจำนวน 40 คน เป็นกลุ่มควบคุมการอ่านจับใจความด้วยวิธีการเรียนปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความ จำนวน 30 ข้อ แบบวัดเจตคติในการเรียนรู้แบบนำตนเอง จำนวน 20 ข้อ และแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection)

การวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง กับวิธีการเรียนแบบปกติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการทดสอบค่าที่แบบอิสระ (Independent samples t-test) การวิเคราะห์เจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการเรียนแบบนำตนเองในการอ่านจับใจความ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สำหรับแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบหาค่าร้อยละของคำตอบ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลของการเรียนแบบนำตนเองที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการศึกษาค้นพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = 0.00$)

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเจตคติในด้านบวกต่อวิธีการเรียนแบบนำตนเองโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.58)

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองกับวิธีการเรียนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบนำตนเองสูงกว่าวิธีการเรียนแบบปกติโดยมีผลคะแนนหลังการเรียนเท่ากับ 26.43 คะแนน และกลุ่มควบคุมเท่ากับ 25.23 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของคณาพร คมสัน (2540), รจนา คำนึ่งผล (2542) และลาวัณย์ ทองมนต์ (2550) มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1.1) การเตรียมความพร้อมก่อนเรียนทั้งด้านจิตวิทยาและวิธีการอ่านด้วยหลัก 5W1H

การเรียนแบบนำตนเองมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนด้านจิตวิทยาโดยครูจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ทำความเข้าใจกับนักเรียนในทฤษฎีการเรียนรู้แบบนำตนเองให้ นักเรียนมีความพร้อมก่อนลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจากที่ครูจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนให้กับนักเรียนในเบื้องต้นแล้วพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ให้ความสนใจ และอยากลงมือปฏิบัติ ด้วยวิธีการเรียนแบบใหม่ โดยสังเกตเห็นได้จากปฏิกิริยา พฤติกรรมที่แสดงความสนใจ อยากรู้วิธีการเรียนแบบใหม่และการทำงานกิจกรรม การเตรียมความพร้อมแสดงถึงความใส่ใจและตั้งใจที่อยากจะเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของโกรว์ (Grow, 1991) ที่กล่าวว่า “การนำตนเองเริ่มตั้งแต่ ระดับที่ครูเป็นผู้นำจนกระทั่งถึงระดับที่นักเรียนนำตนเองได้”

ในขณะที่นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนด้านจิตวิทยา เพราะวิธีการเรียนไม่ได้เป็นวิธีที่แปลกใหม่ อีกทั้งนักเรียนยังคุ้นเคยมานาน แต่ครูก็กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพร้อมและให้ความสนใจในการเรียนด้วยการที่ครูสนทนาซักถาม ทบทวน พุดคุยถึงความรู้เดิมที่นักเรียนเคยเรียนผ่านมาแล้วให้นักเรียนรู้สึกคุ้นเคย และมีความรู้สึกที่

ดีต่อการเรียน โดยครูจะเปิดการสนทนาในคาบเรียนด้วยรูปภาพ เพลง หรือนิทาน ที่นักเรียนรู้จัก ประกอบกับแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

ซึ่งมีความแตกต่างกับวิธีการเรียนแบบนำตนเองที่มีการปรับความรู้สึกเชิงจิตวิทยา เปลี่ยนทัศนคติให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณภาพในการเรียน สร้างความมั่นใจว่าจะเรียนรู้ได้ และนับถือตนเอง เชื่อว่าสิ่งที่ผิดพลาดมาจากความพยายามที่น้อยเกินไป การได้รับการฝึกให้เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองจึงอาจเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองได้คะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแบบปกติ โดยประเมินได้จากใบกิจกรรมการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนแบบปกติส่วนใหญ่จะทำได้ไม่เสร็จ เนื่องจากทำไม่ได้ในบางหัวข้อ ไม่มีความมั่นใจในการจับใจความจากสิ่งที่ตนเองอ่าน รอคครูมาเป็นผู้ให้คำตอบ ซึ่งแตกต่างจากใบกิจกรรมการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนแบบนำตนเองที่ทำได้สำเร็จเรียบร้อยทุกคน สอดคล้องกับรจนา คำนิงผล (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามวิธีปกติ

จึงสรุปได้ว่าการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนทั้งด้านจิตวิทยามีผลทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองได้คะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแบบปกติ ซึ่งหลังจากการเตรียมความพร้อมด้านจิตวิทยาแล้ว ครูได้เตรียมความพร้อมของนักเรียนด้านวิธีการอ่านด้วยหลัก 5W1H โดยครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทดลองอ่านจับใจความและเรียงลำดับเนื้อเรื่องที่อ่านตามความเข้าใจของนักเรียนจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ข่าว เรื่องสั้น และบทความ ผลปรากฏว่า นักเรียนสามารถเรียงลำดับเนื้อเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง เขียนลำดับเนื้อเรื่องได้เป็นไปตามหลักการอ่านจับใจความ 5W1H ที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับเทรฟฟิงเกอร์ (Treffinger, 1995) ที่กล่าวว่า “ครูควรต้องฝึกให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้เพียงพอก่อนที่จะให้นักเรียนดำเนินการด้วยตนเอง”

การเตรียมความพร้อมด้านวิธีการอ่าน โดยใช้หลัก 5W1H เป็นวิธีการอ่านที่ใช้กับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีกรอบในการคิดคือ Who = ใคร, What = ทำอะไร, Where = ที่ไหน, When = เมื่อไหร่, Why = ทำไม และ How = อย่างไร เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามที่ตนเองอยากรู้จากสิ่งที่อ่าน การตั้งคำถามของนักเรียนเป็นการสร้างแรงจูงใจในการอ่านและเป็นจุดสำคัญให้นักเรียนอยากค้นหาคำตอบในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ นุชน้อย สติธธอง (2533, น. 66) และ วันเพ็ญ คุณพิริยะทวี (2548, น. 46) ที่กล่าวว่า “การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญเป็นการอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บความรู้

หรือข้อมูลที่น่าสนใจ ตลอดจนแนวความคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน อีกทั้งเป็นกระบวนการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจความหมายของข้อความหรือเนื้อเรื่อง สามารถตั้งคำถาม ตอบคำถาม และลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง” โดยจะพบได้จากระดับเจตคติด้านวิธีการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแบบนำตนเอง เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องจบทุกครั้งนักเรียนจะตั้งคำถามว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และทำไม กับตนเองเสมอ และนักเรียนสิ่งที่อ่านได้จากเรื่องมาเรียบเรียงใจความสำคัญใหม่ด้วยสำนวนภาษาของตนเองเพื่อช่วยให้แม่นยำ มีระดับเจตคติดีอย่างมาก ที่ระดับ 4.63 ต่อวิธีการเรียนแบบนำตนเอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มเตรียมความพร้อมด้านวิธีการอ่านโดยใช้หลัก 5WIH โดยเรียนในหัวข้อที่เหมือนกันดังนี้ 1. ความหมายของการอ่านจับใจความ 2. จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความ 3. หลักและวิธีในการอ่านจับใจความ และ 4. ประโยชน์ที่ได้จากการอ่านจับใจความ เมื่อเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหาแล้ว ครูได้แจกใบกิจกรรมให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม อ่านจับใจความตามหลัก 5WIH โดยให้นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองอ่านจับใจความ 3 เรื่อง และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติอ่านจับใจความ 3 เรื่อง จากการตรวจประเมินความถูกต้องของใบกิจกรรม พบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มสามารถอ่านจับใจความตามหลัก 5WIH ได้ถูกต้อง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเตรียมความพร้อมด้านวิธีการอ่านโดยใช้หลัก 5WIH เป็นวิธีการที่นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มได้เรียนรู้เหมือนกันในกรอบแนวคิด วิธีเรียนที่ไม่แตกต่าง ยังไม่มีตัวแปรใดๆ มาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม เพราะยังเป็นการเตรียมความพร้อมด้านทักษะความรู้ที่ใช้ในการอ่านจับใจความ ผลของการทำกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมจึงไม่แตกต่างกัน โดยผลการอ่านจับใจความจะแตกต่างกันในตอนนี้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แยกไปเรียนในวิธีการเรียนแบบนำตนเอง และแบบปกติ ซึ่งพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองอ่านจับใจความได้ดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ อาจเป็นเพราะความน่าสนใจของเนื้อเรื่องที่นักเรียนเลือกอ่านระหว่างมีอิสระในการเลือกอ่าน และไม่มีอิสระในการเลือกอ่าน

จึงอาจสรุปได้ว่าความสามารถในการอ่านมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง กล่าวคือ ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านนั้นผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่กำกับ ติดตามการเรียนรู้ของตนเอง รับผิดชอบกระบวนการเรียนของตนเอง ไม่ใช่แค่เป็นผู้เรียนที่มีกลยุทธ์ในการอ่านเท่านั้น

1.2) บทบาทเชิงรุกของนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

วิธีการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง เน้นกระบวนการปฏิบัติไม่เน้นเนื้อหา อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกที่จะเรียนด้วยตนเอง ยอมรับภาระกระทำของตนเอง นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ใหม่ๆจากการเรียน ความรู้ และทักษะในการทำความเข้าใจ

สิ่งใหม่ตามความต้องการของตน โดยไม่มีแรงกดดันบังคับขู่เข็ญจากครู เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา อาจทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน สอดคล้องกับผลของเจตคติในด้านมโนคติของตนในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ “นักเรียนมั่นใจว่าตนเองเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในและนอกห้องเรียน” ซึ่งมีเจตคติอยู่ในระดับคืออย่างมาก (4.55)

ขณะที่วิธีการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอนแบบเดิมที่เคยปฏิบัติ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2. ชี้นำกิจกรรม การสอน และ 3. ชี้นำสรุป เป็นไปตามที่ครูวางกรอบการอ่านไว้ให้ แต่วิธีการเรียนแบบนำตนเองทำให้ นักเรียนมีจุดมุ่งหมายและรู้ว่าตนเองต้องทำอะไรอย่างเป็นลำดับขั้นตอน อีกทั้งนักเรียนยังมีอิสระในการเลือกอ่านเรื่องที่ตนเองสนใจ จึงน่าจะส่งผลให้นักเรียนสามารถอ่านทำความเข้าใจเรื่องที่เลือกอ่านได้มากขึ้น สอดคล้องกับ แวมยุรา เหมือนนิล (2541, น. 17) ที่กล่าวว่า “พฤติกรรมการอ่านที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนอ่านจับใจความได้หรือไม่ควรมีทักษะดังนี้ 1. การจัดลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่านและสามารถเล่าได้โดยใช้คำพูดตนเอง 2. การบอกเล่าความทรงจำจากการอ่านในสิ่งที่เฉพาะเจาะจงได้ เช่น ข้อเท็จจริง 3. รายละเอียด ชื่อ สถานที่ เหตุการณ์ วันที่ ฯลฯ 4. การปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะหลังการอ่านได้ 5. รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือจินตนาการได้ 6. การรวบรวมข้อมูลใหม่กับข้อมูลเก่าที่มีอยู่แล้ว 7. การเลือกความหมายที่ถูกต้องและนำไปใช้ได้ 8. การให้ตัวอย่างประกอบได้ 9. การจำแนกใจความสำคัญ และสนใจความสำคัญได้ และ 10. การกล่าวสรุปได้

วิธีการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ กล่าวคือ บทบาทของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติยังเป็นแค่ผู้ตามที่ดี ไม่ได้เป็นผู้นำในการเรียนรู้เพิ่มเติมที่เพราะมีครูวางแผนและแนวทางในการเรียนให้ตั้งแต่ต้นจนจบคาบเรียน นักเรียนจึงอ่านและทำกิจกรรมตามคำสั่งของครูเท่านั้น ดังนั้นนักเรียนจึงไม่เกิดกระบวนการคิดที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่รู้ความต้องการว่าตนเองอยากอ่านอะไรตลอดจนเมื่อหาคำตอบจากเรื่องที่อ่านไม่ได้ก็จะรอคำตอบจากครู จึงน่าชี้ชัดได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองเป็นผู้เรียนเชิงรุก นั่นคือ ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนซึ่งน่าจะนำไปสู่ความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ

1.3) การสร้างพฤติกรรมการเรียนในลักษณะพุทธิปัญญา (Cognitive)

นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง (Self – Directed Learning) จะได้เรียนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างพฤติกรรมการเรียนในลักษณะพุทธิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด การให้เหตุผลของ

นักเรียน โดยจะพบได้จากแบบบันทึกการอ่านจับใจความของนักเรียนที่นักเรียนต้องวางแผน รับผิดชอบและวินิจฉัยความต้องการที่จะอ่านเรื่องด้วยตนเองตามความสนใจในทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ ข่าว เรื่องสั้น และบทความ ซึ่งเป็นการเรียนที่มีกระบวนการเป็นระบบให้นักเรียนมีส่วนร่วม ถูกกระตุ้น ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง วินิจฉัยความต้องการที่จะอ่าน ตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เลือกวิธีเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากการอ่านได้อย่างถูกต้อง การคิดแก้ปัญหาของนักเรียนด้วยตนเอง ซึ่ง กระบวนการควบคุมความคิด ตรวจสอบ วางแผน เหล่านี้เป็นกระบวนการที่นำไปสู่กระบวนการคิด ที่เรียกว่า เมตาคอกนิชัน ซึ่งเป็นกระบวนการควบคุมความคิดของตนเองเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับทิสนา เขมมณีและคณะ (2544, น. 104) ที่กล่าวว่า “เมตาคอกนิชันเป็นการควบคุม และประเมินการคิดของตนเอง ซึ่งหมายถึงการคิดเกี่ยวกับการคิดของตนหรืออีกนัยหนึ่งคือ การ ควบคุมการรู้คิดของตนเองหรือการรู้ตัวถึงความคิดของตนเองในการกระทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการประเมินการคิดของตนเอง และใช้ความรู้้นั้นในการควบคุมหรือปรับการกระทำของตนเอง ซึ่งครอบคลุมการวางแผน การควบคุมกำกับการทำงานของตนเอง การตรวจสอบความก้าวหน้า และการประเมินผล”

ในขณะที่นักเรียนที่อ่านจับใจความด้วยวิธีการเรียนแบบปกติไม่มีโอกาสได้เลือกอ่าน เนื้อเรื่องที่ตนเองสนใจ ไม่มีอิสระในการวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง เพราะครูผู้สอนเป็นผู้ วางแผนและเสนอเนื้อเรื่องให้นักเรียนไว้แล้ว นักเรียนจึงอาจจะขาดความรู้สึกอยากแสวงหาเนื้อ เรื่องในการอ่าน ขาดความอยากรู้อยากเห็นในเนื้อเรื่อง ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน ส่วนใน เรื่องของการจับใจความและการจดบันทึก นักเรียนไม่ได้ฝึกในการคิดประเด็นสำคัญๆจากเรื่องที่ อ่าน ส่วนมากจะจดเป็นคำๆ แต่เมื่อต้องนำมาเรียบเรียงเป็นประโยคที่เป็นเรื่องราวต่อเนื่อง นักเรียน จึงใช้ภาษาไม่เป็นในการเรียบเรียงคำพูดในการสื่อสารให้ชัดเจน เนื่องจากมีครูคอยชี้แจงอยู่ ตลอดเวลานักเรียนจึงไม่กล้าใช้ความคิดของตนเอง โดยจะรอคำตอบจากครู ดังนั้นครูควรฝึกให้ นักเรียนมีความตระหนักรู้การทำงานให้มีประสิทธิภาพ และฝึกให้มีความสามารถในการกำกับ ตนเอง ซึ่งอาจทำได้โดยการฝึกให้นักเรียนเขียนแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียน เพราะเป็นการเรียบเรียง สะท้อนความคิด ความรู้ ให้นักเรียนมีการควบคุม และประเมินความคิดตนเอง มีความตระหนักในงานที่ทำ สอดคล้องกับ รสสุคนธ์ เสวตเวชากุล (Swatevacharkul, 2014, p. 95) ได้กล่าวว่า ไม่ใช่ผู้เรียนทุกคนจะพร้อมสำหรับการมีส่วนร่วมในการเรียน เนื่องจากผู้เรียนต้องสะท้อนการเรียนรู้และใช้เวลาอย่างมากในการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นการ เตรียมความพร้อมจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน เพื่อที่ผู้เรียนจะได้เห็นคุณค่าของความสามารถใน การเรียนด้วยตนเองว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนได้

1.4) การสร้างพฤติกรรมการเรียนในลักษณะจิตพิสัย

นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง (Self – Directed Learning) จะมีครูเป็นผู้ปรับสภาพในด้านอารมณ์ ความรู้สึก รวมไปถึงสร้างความเชื่อมั่น เปลี่ยนทัศนคติ ตลอดจนสร้างความมั่นใจให้แก่ นักเรียน ในการเลือกอ่านเรื่องในแต่ละครั้งก็จะมีครูคอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการอ่านแต่ละครั้งให้สำเร็จ โดยจะพบได้จากการมีส่วนร่วมในการเรียนของนักเรียนที่มีความตั้งใจที่จะรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ความรู้สึกมีความสุขของนักเรียนที่ได้ค้นหาเรื่องที่ตนเองสนใจมาอ่าน และเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ด้วยตนเองจากความพยายามที่เพิ่มขึ้น หรือปรึกษาอาจารย์ประจำวิชา อีกทั้งนักเรียนยังมีความอยากอ่านให้สำเร็จโดยไม่ได้มีความรู้สึกเบื่อหรือกังวลใจว่าถูกบังคับให้ทำ จึงอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นในการเรียน สอดคล้องกับไมเคิล ดอมเจน (Domjan 1996, p. 199) ที่กล่าวว่า “การจูงใจเป็นภาวะในการเพิ่มพฤติกรรม การกระทำกิจกรรมของบุคคลโดยบุคคลลงใจ กระทำพฤติกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ”

การจัดการเรียนการสอนในการอ่านจับใจความด้วยการเรียนแบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผ่านขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบ และกิจกรรมการเรียนทำให้นักเรียนสนุกสนาน เนื้อหา สื่อ มีความแปลกใหม่ไปจากเดิมที่เคยมีครูคอยวางแผนให้ ซึ่งจะเห็นได้จากคำตอบของนักเรียนในแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ในด้านจุดมุ่งหมายในการอ่าน นักเรียนร้อยละ 35 เลือกอ่านเรื่องเพื่อความสนุกสนานบันเทิง จึงอาจบอกได้ว่าการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ทำในสิ่งที่นักเรียนคิดมีความสุข มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

2) จากผลของงานวิจัยพบว่า เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบนำตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.58 มีประเด็นอภิปรายดังนี้

2.1) การเตรียมความพร้อมนักเรียนเชิงจิตวิทยา

นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง จะมีการเตรียมความพร้อมด้านความรู้สึกต่อการเรียน โดยครูจัดกิจกรรมกระตุ้นความสนใจในวิธีการเรียนแบบใหม่ที่นักเรียนไม่คุ้นเคย แจกใบกิจกรรมเชื่อมโยงสู่กระบวนการเรียน ปรับทัศนคติ โน้มน้าวใจให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองมีศักยภาพในการเรียนรู้ สร้างความมั่นใจให้นักเรียนว่าสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และนับถือความสามารถของตนเอง เชื่อมมั่นในความสามารถของตนเองว่าเป็นผู้เรียนแบบนำตนเองที่ดีได้ ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับระดับเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการเรียนแบบนำตนเองใน ส่วนที่ 1 ความพร้อมในการเรียนแบบนำตนเอง ด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ นักเรียนเห็นว่า

การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุก พบว่า เจตคติอยู่ในระดับดี (4.23) ซึ่งสัมพันธ์กับด้านมโนคติของตนในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนสนุกในการค้นหาคำตอบของคำถามที่นักเรียนสนใจ พบว่า เจตคติอยู่ในระดับดีอย่างมาก (4.63) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การเตรียมความพร้อมนักเรียนในเชิงจิตวิทยา ก่อนมีผลต่อระดับเจตคติในทางบวกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบนำตนเอง ตามที่ โกรว์ (Grow, 1991) ที่กล่าวว่า “การนำตนเองเริ่มตั้งแต่ระดับที่ครูเป็นผู้นำจนกระทั่งถึงระดับที่นักเรียนนำตนเองได้” และสอดคล้องกับ รสสุคนธ์ เสวตเวชากุล (2014, น. 94 – 104) ที่ระบุว่า “การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนทั้งด้านจิตวิทยาและวิธีการเรียนเป็นประตูสู่ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง”

2.2) แรงจูงใจต่อวิธีการเรียน

แรงจูงใจที่เกิดขึ้นลักษณะนี้มีความเกี่ยวเนื่องกับคุณลักษณะของการเป็นผู้เรียนแบบนำตนเองอย่างมาก กล่าวคือ นักเรียนมีความต้องการอยากรู้ อยากเห็นคำตอบที่ตนเองสนใจจากที่ครูมอบหมายให้ไปอ่านจับใจความในช่วง เรื่องสั้น บทความ และแบบบันทึกการอ่านจับใจความตามหลัก 5W1H

นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจ สนุกกับการเรียนที่ได้ออกไปค้นหาคำตอบนอกห้องเรียน และรับผิดชอบต่องานที่ตนเองได้รับมอบหมาย ซึ่งยืนยันได้จากระดับเจตคติในด้านมโนคติของตนในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนสนุกในการค้นหาคำตอบของคำถามที่นักเรียนสนใจ เจตคติอยู่ในระดับดีอย่างมาก (4.63) สอดคล้องกับระดับเจตคติในด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ที่พบว่า การเรียนรู้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในชีวิตของนักเรียน เจตคติอยู่ในระดับดีอย่างมาก (4.65) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้สึกสนุกในกระบวนการเรียนอาจนำไปสู่ความรับผิดชอบในการเรียนที่สูงขึ้น การใช้วิธีการเรียนแบบนำตนเองเป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วยความเต็มใจที่จะเรียนรู้ และความเต็มใจที่จะเรียนรู้ นั่นเองที่ทำให้นักเรียนนั้นได้รับความรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ไปในทางที่ดีขึ้นในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ สอดคล้องกับเจตคติด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้ และแก้ปัญหา ถ้าต้องการทราบข้อมูลบางอย่าง นักเรียนทราบดีว่าจะไปหาได้จากแหล่งใด ซึ่งเจตคติอยู่ในระดับดีอย่างมาก (4.60) ดังนั้นผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการที่ถูกกระตุ้นจากภายนอกร่างกายของนักเรียนในงานที่ได้รับมอบหมายให้อ่าน กล่าวคือ นักเรียนมีความต้องการอยากทำงานให้สำเร็จและต้องการผลคะแนนที่ดีจากการทำงานชิ้นนั้นๆ มีผลต่อระดับเจตคติในด้านบวกของนักเรียนด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับ ประสาท อิศรปริดา (2521) ที่กล่าวว่า “แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการจากภายนอกร่างกาย แรงจูงใจลักษณะนี้เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสังคมและถูกหล่อหลอมด้วยวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อของคนใน

สังคมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นความต้องการที่อยากรู้ อยากเห็น และแสวงหาความต้องการทางสังคม เช่น การต้องการความรัก ความสำเร็จ”

2.3) แรงเสริมทางบวกจากครู

ในการเรียนแบบใหม่ที่นักเรียนไม่คุ้นเคย ครูมีบทบาทสำคัญอย่างมากกับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง ซึ่งครูจะมีบทบาทตั้งแต่การเตรียมความพร้อมด้านวิธีการและจิตวิทยาก่อนที่จะให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ครูจึงมีผลต่อนักเรียนทั้งในด้านการปฏิบัติและในด้านความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ โดยนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง ครูจะมีวิธีการเสริมแรงให้นักเรียน 2 ทาง ซึ่งอาจจะมีผลในเชิงบวกที่ทำให้นักเรียนมีเจตคติในระดับที่ดี ต่อการเรียนรู้อย่างนำตนเอง คือ

2.3.1) เสริมแรงจากการตรวจแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) โดยการเขียนตอบกลับนักเรียนในคำพูดเชิงบวก การกล่าวชมนักเรียนที่มีความตั้งใจอ่านเรื่องและทำงานออกมาได้ดี การทำงานที่มีประสิทธิภาพ เรียบร้อย สะอาด ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการอ่านครั้งต่อไปเพื่อที่จะให้นักเรียนมีกำลังใจ มีแรงจูงใจในการอ่าน เพิ่มสถานการณ์ที่จะช่วยให้พฤติกรรมเกิดขึ้นเข้าไปในทางที่ดีขึ้นของนักเรียน

2.3.2) เสริมแรงในห้องเรียนจากคำกล่าวชมของครู กล่าวชมนักเรียนหน้าชั้นเรียนต่อหน้าสมาชิกเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยครูจะให้นักเรียนเลือกรื่องที่ตนเองชอบจากการอ่านจับใจความออกมาสรุปลงใจความให้เพื่อนในห้องฟัง เมื่อนักเรียนสรุปเรื่องหน้าห้องแล้ว ครูก็จะกล่าวชมถึงความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน ความถูกต้อง ตลอดจนความน่าสนใจของเรื่อง ที่นักเรียนเลือก ซึ่งการกล่าวชมนักเรียนทำให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะอ่านเรื่องในครั้งต่อไปให้ดีขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งยังเป็นการเสริมความมั่นใจของนักเรียนอีกทางหนึ่งว่าเรื่องที่นักเรียนเลือกอ่านนั้น น่าสนใจและถูกต้อง เป็นผลดีของการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการเรียนรู้และการตระหนักตัวของนักเรียนได้ ซึ่งในขณะเดียวกัน ถ้านักเรียนมีข้อบกพร่อง ครูก็จะไม่ตำหนิข้อผิดพลาดของนักเรียนต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้น แต่จะให้กำลังใจและแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน การใช้วิธีนี้นอกจากนักเรียนจะไม่เสียกำลังใจในความพยายามจะอ่านให้ดีขึ้นแล้วยังเสริมแรงให้นักเรียนอยากพัฒนาตนเองให้ครูเห็นความตั้งใจของตนเองด้วย จากผลของเจตคติด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และแก้ปัญหา นักเรียนทราบจุดอ่อนในการเรียนของตนเอง มีเจตคติอยู่ในระดับดีอย่างมาก คือ นักเรียนรู้ข้อบกพร่องและจุดอ่อนในการเรียนรู้อย่างตนเองซึ่งอาจนำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ แต่หากแก้ปัญหาไม่ได้ก็มีครูที่ยังคอยช่วยเหลือชี้แนะแนวทาง ดังนั้นบทบาทของครูจึงจำเป็นในการอำนวยความสะดวกในการเรียนให้กับนักเรียน ทั้งยังทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนมากขึ้นด้วย

2.4) ประสบการณ์ แหล่งเรียนรู้ และวิธีการเรียนแบบใหม่

ผลของงานวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติในการเรียนแบบนำตนเองในแต่ละด้านอยู่ในระดับที่ดีอย่างมากต่อการเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากวิธีการเรียนแบบนำตนเองเป็นวิธีที่ใหม่สำหรับนักเรียนในกลุ่มทดลอง ซึ่งนักเรียนไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน อีกทั้งนักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ สามารถทำกิจกรรมได้ตามความสะดวก ความเหมาะสมและเวลา นักเรียนสามารถเลือกอ่านเรื่องที่ตนเองสนใจได้ตามความต้องการ ไม่เบื่อหน่าย สนุกสนาน มีความสนใจในการเรียนรู้ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง และมีความเชื่อมั่นในการเลือกอ่าน วางแผนในการเรียนมากขึ้น จึงส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับดีต่อการเรียนแบบนำตนเอง และมีความสุขต่อกิจกรรมการเรียน สอดคล้องกับคณาพร คมสัน (2540, น. 146) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการทดลองพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมากกว่าร้อยละ 80 เห็นด้วยกับการเรียนตามรูปแบบ ยกเว้นเรื่องความพอใจที่ไม่ต้องทำตามสิ่งที่ครูบังคับให้ทำ มีผู้เรียนเห็นด้วยร้อยละ 64.30

นอกจากเจตคติของนักเรียนที่มีผลต่อการเรียนแบบนำตนเองจะอยู่ในระดับที่ดีแล้ว แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ในการเรียนแบบนำตนเองก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สนับสนุนผลของเจตคติของนักเรียน โดยการสะท้อนการเรียนรู้ในการเรียนแบบนำตนเองของนักเรียน แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 จุดมุ่งหมายในการอ่าน นักเรียนร้อยละ 50 อ่านเพื่อให้มีความรู้ เป็นข้อที่พบมากที่สุด ขณะที่นักเรียนร้อยละ 35 อ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิง ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อเรื่องที่นักเรียนเลือกมานั้นมีสาระและประโยชน์ตรงกับจุดมุ่งหมายที่นักเรียนเลือกอ่านตามหัวข้อ ได้แก่ ข่าว เรื่องสั้น และบทความ สอดคล้องกับพ็อน เปรมพันธ์ (2542, น. 105) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ว่า “1. อ่านเพื่อความรู้ และ 2. อ่านเพื่อความบันเทิง” นักเรียนร้อยละ 10 อ่านเพื่อพัฒนาตนเองด้านการอ่าน และนักเรียนร้อยละ 5 อ่านเพื่อหาแรงบันดาลใจ

ด้านที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน นักเรียนร้อยละ 35 ได้รับความรู้เพิ่มเติม จากการอ่านเป็นข้อที่พบมากที่สุด ขณะที่นักเรียนร้อยละ 25 ได้รับความสนุกสนานบันเทิง ซึ่งคำตอบจะเชื่อมโยงกันกับด้านที่ 1 จุดมุ่งหมายในการอ่าน โดยจะมีความเกี่ยวข้องกันในเชิงเนื้อหา นักเรียนร้อยละ 20 ตอบว่าได้ประโยชน์จากการอ่านเนื่องจากสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนักเรียนอีกร้อยละ 10 พบว่าทันเหตุการณ์ในปัจจุบัน และเป็นข้อคิด คติเตือนใจ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 7-8)สรุปไว้ว่า “การอ่านมีประโยชน์ทำให้มีความรู้ในวิชาด้านต่างๆ เป็นการพัฒนาสติปัญญา ทำให้รอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทำให้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้ เกิด

ความเพลิดเพลิน เกิดทักษะและพัฒนาการเป็นชีวิตที่สมบูรณ์และทำให้มีมนุษยสัมพันธ์ดีเสริมสร้างบุคลิกภาพ”

ด้านที่ 3 ปัญหา อุปสรรคระหว่างทำกิจกรรม นักเรียนร้อยละ 30 ไม่มั่นใจในการเลือกเรื่องอ่าน เนื่องจากนักเรียนไม่แน่ใจ และมีความกลัวว่าจะเลือกเรื่องผิด ซึ่งในข้อนี้เป็นข้อที่พบมากที่สุดสะท้อนให้เห็นชัดเจนว่า ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนยังไม่กล้าที่จะลงมือทำด้วยตนเองตามลำพัง อาจเป็นเพราะวิธีการเรียนแบบเดิมที่เคยเรียนนักเรียนจะมีครูคอยช่วยเหลือตลอดการเรียน แต่เมื่อเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองที่นักเรียนต้องวางแผนการเรียนเองทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน แต่เมื่อนักเรียนได้เริ่มอ่านด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง นักเรียนแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจที่มีมากขึ้น โดยสังเกตได้จาก นักเรียนมาขอคำปรึกษาจากครูผู้สอนน้อยลงในแต่ละสัปดาห์ของการอ่าน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเริ่มมีความมั่นใจในการเลือกเรื่องอ่านเองได้มากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า หากนักเรียนได้ฝึกฝนตนเองด้านการอ่านอย่างต่อเนื่องย่อมจะมีผลดีต่อพฤติกรรมการเรียน และลักษณะการเรียนรู้ด้านความมั่นใจที่ดีขึ้นของนักเรียน นักเรียนร้อยละ 25 ไม่มีสมาธิในการอ่าน อาจมีสาเหตุจากปัจจัยแวดล้อมรอบตัวที่ดึงดูดความสนใจขณะอ่าน หรือนักเรียนยังไม่ได้ตั้งใจที่จะอ่านอย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนเอนเอียงความสนใจจากบทอ่านไปหาสิ่งรอบตัว ในขณะที่นักเรียนร้อยละ 20 ไม่พบปัญหาอุปสรรคจากการอ่าน ร้อยละ 15 และร้อยละ 10 พบว่า เนื้อเรื่องที่อ่านเข้าใจยาก มีคำเฉพาะ และสับสนในการลำดับความในการเขียน

ด้านที่ 4 วิธีการแก้ไขปัญหา พบว่า นักเรียนร้อยละ 40 เลือกที่จะปรึกษาอาจารย์ ประจำวิชา มากที่สุด ซึ่งอาจสอดคล้องกับด้านที่ 3 ที่นักเรียนไม่มั่นใจในการเลือกเรื่องอ่าน นักเรียนจึงเลือกที่จะปรึกษาอาจารย์เพื่อหาข้อสรุปของคำตอบหรือข้อสงสัยที่ตนอยากรู้ เพื่อสนับสนุนความมั่นใจของตนเองในการเลือกเรื่องอ่าน ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะของนักเรียนที่เพิ่งจะถูกปล่อยให้มีอิสระในการเรียนรู้ แต่การปรึกษาอาจารย์ประจำวิชาที่เป็นข้อสังเกตด้านดีทำให้ทราบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง แสดงถึงศักยภาพในความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

การเรียนรู้แบบนำตนเองจึงเป็นวิธีการเรียนที่ทำให้นักเรียนได้ลองเปลี่ยนลักษณะการเรียนรู้แบบเดิมไปสู่การพึ่งตนเอง นอกจากนี้ยังแสดงถึงบทบาทของครูในด้านการช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองในช่วงเปลี่ยนผ่านจากวิธีการเรียนแบบเดิมไปเป็นแบบใหม่ที่นักเรียนยังไม่คุ้นเคย ซึ่งในระหว่างที่นักเรียนได้รับมอบหมายกิจกรรมการอ่านในแต่ละครั้ง ครูได้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียนทั้งในการชี้แนะความถูกต้องของเรื่องที่นักเรียนเลือกอ่าน หรือสนับสนุนเสริมแรงให้ความมั่นใจกับนักเรียนที่ยังไม่กล้าตัดสินใจเลือกเรื่องอ่านเพราะกลัวความผิดพลาด ตลอดจนประเมินผลงานของนักเรียน สอดคล้องกับเบาวด์ (Boud, 1982, p. 28 อ้าง

ถึงในคณาพร คมสัน 2540, น. 62) ที่กล่าวว่า “ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน การเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของนักเรียนจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าครูปฏิเสธความสามารถของนักเรียน ครูมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติงานอย่างอิสระจากที่ครูและหนังสือเรียนกำหนดได้”

ในขณะที่ร้อยละ 25 ร้อยละ 10 และร้อยละ 5 พบว่า นักเรียนอ่านเรื่องซ้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง , อ่านเรื่องซ้ำอย่างน้อย 2 ครั้ง และอ่านเรื่องซ้ำมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไปตามลำดับ สอดคล้องกับด้านที่ 3 ที่นักเรียนไม่มีสมาธิในการอ่าน นักเรียนจึงแก้ปัญหาด้วยวิธีการอ่านเรื่องซ้ำๆ เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่อง ตามหลักการอ่านจับใจความ นักเรียนร้อยละ 20 ไม่พบปัญหาระหว่างการอ่าน

ด้านที่ 5 ความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการอ่าน พบว่า ร้อยละ 60 นักเรียนได้รับความรู้จากการอ่านในระดับมาก ร้อยละ 35 ได้รับความรู้จากการอ่านในระดับมากที่สุด ร้อยละ 5 ได้รับความรู้จากการอ่านระดับปานกลาง สอดคล้องกับด้านที่ 6 การพัฒนาการอ่าน พบว่าร้อยละ 50 พัฒนาการอ่านของนักเรียนได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 35 อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 15 อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่ 7 สิ่งที่นักเรียนตั้งใจทำเป็นลำดับต่อไป พบว่า นักเรียนร้อยละ 65 เลือกที่จะเล่าต่อเรื่องที่อ่านให้ผู้อื่นฟังต่อมากที่สุด เนื่องจาก การเล่าเป็นทักษะการพูดที่ง่ายและเป็นการทวนเรื่องที่อ่านไปแล้วด้วยความจำและเป็นการใช้หลัก SWIH ได้อย่างครบองค์ประกอบ การเล่าต่อให้ผู้อื่นฟังเป็นวิธีการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่นทราบกระบวนการคิด การลำดับความ และเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล

ในขณะที่นักเรียนร้อยละ 25 เลือกที่จะทำบันทึกสรุปย่อจากการอ่าน เป็นการย่อเนื้อเรื่อง ใจความสำคัญจากเรื่องที่นักเรียนจับใจความด้วยหลัก SWIH ที่ได้เรียนรู้มาสรุปลงในกระดานบันทึกย่อ เพื่อทำความเข้าใจกับเรื่องอีกครั้งด้วยการเขียน อีกทั้งแบบบันทึกการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการสอนก็มีให้นักเรียนเขียนสรุปย่อเนื้อเรื่องที่นักเรียนอ่าน จึงสอดคล้องกับพฤติกรรมที่นักเรียนเลือกการทำบันทึกสรุปย่อ เพราะสามารถนำมาปรับใช้ในการเขียนแบบบันทึกการอ่านได้ ร้อยละ 10 พบว่านักเรียนเลือกที่จะอ่านหาความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านเรื่องที่เลือก เพราะอาจยังมีประเด็นที่นักเรียนสงสัยอยากรู้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือจุดจบของเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไร อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มเติมความรู้ของตนเองหลังจากการอ่านในครั้งแรกด้วย การสรุปเป็นผังความคิดและช่องอื่นๆ ไม่มีนักเรียนเลือก 2 ช่องนี้ อาจเนื่องจากการสรุปเป็นผังความคิดนั้นมีความยุ่งยากซับซ้อน อีกทั้งผังความคิดยังเป็นกระบวนการแตกแขนงองค์ความรู้และทฤษฎีต่างๆ ของเรื่องที่ต้องมีการวิเคราะห์ออกมาเป็นแต่ละประเด็น แต่การอ่านจับใจความจากข่าว เรื่องสั้น และบทความนั้น เป็นเนื้อความต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันจึงไม่เหมาะที่จะ

นำมาวาดหรือสรุปใจความออกมาเป็นผังความคิด และในช่องอื่นๆที่นักเรียนไม่ได้เลือกนั้นอาจมาจาก นักเรียนยังอยู่ในกรอบที่ครูเว้นช่องไว้ให้เลือก ยังไม่กล้าที่จะทำในสิ่งใหม่ นอกจากครูวางกรอบไว้ให้ทำ ซึ่งประเด็นนี้สามารถบอกถึงลักษณะของนักเรียนส่วนใหญ่ที่ยังไม่แสดงถึงคุณลักษณะในกระบวนการที่บุคคลคิดริเริ่มเองในการวินิจฉัยความต้องการ ในการเรียนรู้การเสนอความคิดและทำสิ่งใหม่ สอดคล้องกับ โนลส์ (Knowles 1975, p. 18 อ้างถึงในศิริพันธ์ สามัญ, 2547) ที่กล่าวว่า “กระบวนการที่บุคคลคิดริเริ่มเองในการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ กำหนดจุดมุ่งหมาย เลือกวิธีการเรียนจนถึงการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ทั้งนี้โดยได้รับหรือไม่ได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม”

จากผลการสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนในการเรียนแบบนำตนเอง ครูทำหน้าที่ในห้องเรียนเป็นผู้แนะนำ จัดหาหัวข้อในการเรียน ช่วยจัดหาแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน อธิบายและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยนักเรียนตรวจสอบข้อมูลที่นักเรียนไม่มั่นใจ ให้คำปรึกษาในเรื่องที่สงสัย รวมไปถึงการประเมินผลการอ่านของนักเรียน แต่บทบาทของครูที่เกิดปัญหาและอุปสรรคในงานวิจัยครั้งนี้คือ

ครูขาดการประเมินผลการอ่านและติดตามงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนถูกจำกัดด้วยเวลา ส่งผลทำให้ไม่มีเวลาในการตรวจและประเมินผลงานในห้องของนักเรียน อีกทั้งจำนวนนักเรียนในห้องมีทั้งสิ้น 40 คน ทำให้ครูไม่สามารถตรวจและประเมินผลงานของนักเรียนได้ทุกชิ้น เฉลี่ยแล้วครูสามารถตรวจงานให้นักเรียนได้เพียงคนละ 2 ครั้ง จาก 6 ครั้ง และทุกครั้งครูจะมีการเขียนข้อมูลตอบกลับข้อชมเชยและข้อแก้ไขกลับไปให้นักเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นการเรียนรู้ แต่ครูจะมีการพูดคุยกับนักเรียนทุกครั้งก่อนจะเริ่มคาบเรียนถึงงานที่ได้อ่านไปแล้ว และมีการให้นักเรียนแต่ละคนเลือกรื่องที่ตนเองชอบ 1 เรื่องออกมาเล่าให้เพื่อนในห้องฟัง โดยครูจะเสริมแรงจากคำกล่าวชมนักเรียนที่เลือกรื่องที่ตนเองชอบจากการอ่านจับใจความมาสรุปให้เพื่อนในห้องฟังอย่างถูกต้องตามลำดับใจความ และในขณะที่เดียวกันครูก็จะให้กำลังใจ แนะนำแนวทางในการอ่าน การแก้ปัญหาให้กับนักเรียนที่ยังมีข้อบกพร่องจากการอ่านจับใจความเพื่อเป็นการตรวจและประเมินผลงานอีกวิธีหนึ่ง

จากปัญหาดังที่กล่าวมานี้ ในครั้งต่อไปครูควรจะหาวิธีการตรวจและประเมินผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และทุกชิ้นงาน หากมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการเรียน ควรใช้เวลานอกคาบเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนพบเป็นรายบุคคลเพื่อพูดคุย ชักถามข้อคำถามที่ไม่เข้าใจระหว่างเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนและการพัฒนาปรับปรุงการอ่านที่ดีขึ้นของนักเรียน สอดคล้องกับ ฮิมสตรา (Hisemstra, 1994 อ้างถึงในละเอียด แจ่มจันทร์, 2540) ที่กล่าวว่า “ครูผู้สอนควรมีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการประเมินความต้องการและ

การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ให้ทำหน้าที่ผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในห้องเรียน และเมื่อจบในแต่ละบทเรียน”

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วิธีการเรียนแบบนำตนเองเป็นวิธีการเรียนที่สามารถใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในระดับอายุ 13–15 ปีได้ ไม่เฉพาะต่อกับนักเรียนที่เป็นผู้ใหญ่เท่านั้นที่จะเรียนรู้ในการเรียนแบบนำตนเองที่ดีได้ แต่เด็กก็สามารถเป็นผู้เรียนในการเรียนแบบนำตนเองที่ดีได้ อีกทั้งถ้านักเรียนเป็นผู้เรียนแบบนำตนเองที่ดีได้ตั้งแต่วัยเรียน ย่อมส่งผลต่ออย่างยิ่งต่อการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ทั้งในด้านทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และความสามารถในการใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหาในการเรียน

วิธีการเรียนแบบนำตนเองเป็นวิธีการเรียนแบบใหม่ที่นักเรียนยังไม่เคยได้เรียนมาก่อน นักเรียนมีความสุข ตื่นเต้น และให้ความร่วมมือกับวิธีการเรียนเป็นอย่างดี อีกทั้งวิธีการเรียนแบบนำตนเองนี้ยังได้ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการวางแผน การปฏิบัติงาน ประเมินผล และความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิธีการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบวิธีปกติ แต่อาจเป็นเพราะวิธีการเรียนแบบใหม่ที่นักเรียนไม่เคยเรียนมาก่อน นักเรียนจึงให้ความสนใจในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งหากจะใช้วิธีการเรียนนี้กับนักเรียนในทุกภาคการศึกษาอาจส่งผลให้นักเรียนที่ไม่ให้ความร่วมมือในวิธีการเรียนแบบนำตนเองไม่เกิดการเรียนรู้ใดๆ อีกทั้งพฤติกรรมการณ์การเรียนของนักเรียนไทยส่วนใหญ่อาจยังไม่พร้อมเต็มที่ในการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองอย่างเต็มรูปแบบ การเรียนแบบนำตนเองจึงเป็นวิธีการที่น่าจะสอดแทรกไว้ใน 1 ภาคการศึกษาสลับกับวิธีการเรียนแบบปกติ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนในวิธีการเรียนที่หลากหลาย ทั้งให้ครูมีบทบาทสำคัญในการสอนในวิธีการเรียนแบบปกติ และนักเรียนมีบทบาทในการเรียนแบบนำตนเอง สลับสับเปลี่ยนกันในแต่ละภาคเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้ค่อยๆ ฝึกและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองในแต่ละภาคเรียนเพื่อจะเป็นผู้เรียนที่มีความพร้อมในการเรียนแบบนำตนเองที่ดีและมีประสิทธิภาพในอนาคต

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

5.3.1.1 ครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้นักเรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนสามารถตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เลือกวิธีเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองอย่างมีอิสระ โดยครูคอยทำหน้าที่กระตุ้นและให้คำปรึกษาเพื่อชี้ให้นักเรียนได้เกิดความคิดอย่างหลากหลายในการหาคำตอบ

5.3.1.2 ครูผู้สอนควรมีการประเมินผลนักเรียนตลอดเวลาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามสภาพความเป็นจริง เช่น การสังเกต การตรวจบันทึกความก้าวหน้า หรือการทดสอบ และควรนำข้อสังเกตทั้งข้อดีและข้อแก้ไขมาอภิปรายในชั้นเรียนเพื่อให้กำลังใจกับนักเรียนที่ทำได้ดีและบอกวิธีการแก้ไขกับนักเรียนที่ยังมีปัญหาเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

5.3.1.3 ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง ที่สร้างขึ้นไปปรับปรุงใช้ในกลุ่มสาระอื่น และระดับชั้นอื่นได้

5.3.1.4 ครูผู้สอนควรให้นักเรียนได้จัดทำสมุดบันทึกจากการอ่านของนักเรียนแต่ละคน และให้อิสระนักเรียนได้อ่านหนังสือที่หลากหลายประเภท

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านการเขียน และหลักการใช้ภาษา ควบคู่กันไปกับผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผลของการเรียนแบบนำตนเอง ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพราะทักษะทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างยิ่ง

5.3.2.2 ควรให้นักเรียนมีโอกาสนับถือด้วยการเรียนแบบนำตนเองในลักษณะของกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านลักษณะนำตนเองในการเรียนรู้รูปแบบของงานกลุ่มและเพื่อเสริมสร้างทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้แก่นักเรียน

5.3.2.3 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเองโดยใช้เวลามากขึ้นคือ 1 ภาคการศึกษา เพื่อให้เห็นพัฒนาการของนักเรียนทั้งในด้านความสามารถในการอ่านจับใจความ และในด้านลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ชัดเจนมากขึ้น

5.3.2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยการนำการเรียนรู้อย่างนำตนเองไปใช้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ เพื่อฝึกให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิด การตั้งคำถามซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.2.5 ควรทำการทดลองซ้ำโดยศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น เพศ ความสามารถในการเรียน
ว่าจะมีผลต่อวิธีการเรียนแบบนำตนเองหรือไม่ อย่างไร